

دانشگاه پیام نور مرکز تهران

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

گروه زبانشناسی و زبان‌های خارجی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته آموزش زبان فارسی

عنوان:

بررسی نام گذاری شهر کرمان از دیدگاه زبانشناسی اجتماعی

استاد راهنما:

دکتر بهمن زندی

استاد مشاور:

دکتر سید مهدی سمایی

نگارش:

اکرم یداله ئی کاخ

شهریور ماه: ۱۳۸۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسمه تعالی

دانشگاه پیام نور

مرکز تهران

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

گروه زبانشناسی و زبانهای خارجی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته آموزش زبان فارسی

عنوان:

بررسی نام‌گذاری شهر کرمان از دیدگاه زبان‌شناسی اجتماعی

استاد راهنما:

دکتر بهمن زندی

استاد مشاور:

دکتر سید مهدی سمایی

نگارش:

اکرم یداله ئی کاخ

شهریور ماه: ۱۳۸۹

دانشگاه پیام نور

بسمه تعالی

تصویب پایان نامه

پایان نامه تحت عنوان بررسی نامگذاری در شهر کرمان از دیدگاه زبانشناسی اجتماعی

که توسط اکرم یدالهی کاخ در مرکز تهران تهیه و به هیات داوران ارائه گردیده است مورد تایید می باشد.

تاریخ دفاع : نمره : درجه ارزشیابی :

اعضای هیئت داوران :

<u>نام و نام خانوادگی</u>	<u>هیات داوران</u>	<u>مرتبه علمی</u>	<u>امضاء</u>
۱-	استاد راهنما		
۲-	استاد مشاور		
۳-	استاد داور		
۴-	نماینده گروه آموزشی		
۵-	نماینده تحصیلات تکمیلی		
۶-	نماینده مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی		

تقدیم به:

همسر مهربان و صبورم

سپاس:

سپاس بی دریغ خداوندی را که راه کسب علم را برایم ارزانی داشته و مصاحبت با علما و اولیای الهی را فرا روی ما قرار داده است.

نخست سپاس ویژه خود را نسبت به رهنمودهای دلسوزانه استاد راهنما " آقای دکتر بهمن زندی " ابراز می‌دارم و تواضع و خاکساری و سعه صدر و مهربانی توأم با دانش وسیع ایشان را زمینه به انجام رسیدن این مقصود می‌دانم. از جناب آقای دکتر " سید مهدی سمایی " که به عنوان استاد مشاور در همه حال پذیرایم بودند سپاس فراوان دارم. همچنین از رهنمودهای ادیبانه و عالمانه استاد مکرم جناب آقای " دکتر اکبر عباسی " و همچنین جناب آقای دکتر " علی رییس پور " و سرکار خانم " سمیه نقوی " که راهگشا و تحول بخش تلاش اینجانب در به نتیجه رسیدن این مطالب بودند تشکر می‌نمایم. آرزوی توفیق این عزیزان فرزانه را از درگاه پروردگار مسئلت دارم و همچنین از تمامی اساتید دوره کارشناسی ارشد صمیمانه تشکر و قدر دانی می‌نمایم.

در آخر از همسر صبور و مهربانم و پدر و مادر عزیزم که رنج این مشکلات را به جان خریده‌اند و همواره همت پاک و دعای خیرشان بدرقه راهم بوده و خواهد بود سپاس فراوان دارم. همچنین از برادر بزرگتر و خواهران خوبم که در به سرانجام رسیدن این کار تلاش نمودند صمیمانه تقدیر و تشکر می‌کنم.

از خداوند متعال مسئلت دارم تا مرا یاری کند تا پاسخگوی محبت‌های بی دریغ شان باشم.

فهرست مطالب:

فصل اول: کلیات تحقیق

۱-۱	مقدمه	۶
۱-۲	اهداف تحقیق	۷
۱-۳	سوالات تحقیق	۷
۱-۴	فرضیات تحقیق	۷
۱-۵	واژگان کلیدی	۸
۱-۶	جامعه شناسی زبان	۸-۹
۱-۷	نام‌شناسی	۹-۱۰
۱-۸	نام‌گذاری	۱۰
۱-۹	هویت ملی	۱۰
۱-۱۰	جنسیت	۱۰
۱-۱۱	فرهنگ رسمی و غیر رسمی	۱۱

فصل دوم: پیشینه و چهارچوب نظری

- ۲-۱ مقدمه ۱۳
- ۲-۲ پیشینه تحقیق ۱۳
- ۲-۲-۱ منابع ایرانی ۱۴
- ۲-۲-۲ منابع خارجی ۱۴
- ۲-۳ جامعه شناسی ۱۴-۱۵
- ۲-۴ نام‌شناسی ۱۵
- ۲-۴-۱ نام‌شناسی از دیدگاه زبان‌شناسی تاریخی و اجتماعی ۱۵-۱۶
- ۲-۴-۲ نام‌شناسی اجتماعی ۱۶
- ۲-۴-۳ نام‌شناسی طبقه بندی اسامی خاص ۱۶
- ۲-۴-۴ اسم یا نام ۱۶-۱۷
- ۲-۴-۵ دلالت ضمنی ۱۷
- ۲-۴-۶ طبقه بندی اسامی ۱۷
- ۲-۴-۶-۱ -نظریات مطرح شده درباره اسامی خاص ۲۰-۱۸
- ۲-۴-۶-۲ نظریه توصیفی ۲۰-۱۸
- ۲-۴-۷ مسائل و مشکلات اسامی خاص ۲۰
- ۲-۴-۸ اسامی مکان‌ها ۲۰-۲۲
- ۲-۵ نام‌گذاری ۲۲

- ۲-۵-۱ نام‌گذاری خیابانها ۲۳-۲۴
- ۲-۵-۲ سیاست نام‌گذاری خیابانها ۲۴-۲۷
- ۲-۶ جنسیت ۲۷
- ۲-۶-۱ جنسیت در جامعه‌شناسی ۲۸-۲۹
- ۲-۶-۲ زبان و جنسیت ۳۰-۳۱
- ۲-۶-۳ کاربرد متفاوت زبان توسط زنان و مردان ۳۱
- ۲-۶-۴ بازتاب ناهمسان زنان و مردان در زبان ۳۲-۳۳
- ۲-۶-۵ فمینیسم و مطالعات جنسیتی زبان ۳۳
- ۲-۶-۵-۱ تفاوت‌های جنسیتی در زبان ۳۳-۳۴
- ۲-۶-۵-۲ نظریه نقصان ۳۴-۳۵
- ۲-۶-۵-۳ نظریه سلطه ۳۶-۳۷
- ۳۵
- ۲-۶-۵-۴ نظریه تفاوت ۳۶
- ۲-۶-۶ فرودستی زنان در زبان ۳۷
- ۲-۶-۷ جنسیت در نام‌گذاری ۳۷-۳۹
- ۲-۷ مفهوم هویت ۳۷-۳۹
- ۲-۷-۱ مفهوم ملت ۴۰-۴۲
- ۲-۷-۲ هویت ملی ۴۲-۴۳
- ۲-۷-۳ هویت محلی ۴۳-۴۴

۴۶-۴۷.....	۲-۷-۴	هویت فرا ملی.....
۴۷-۴۸.....	۲-۷-۵	ویژگی‌های هویت.....
۴۷-۴۸.....	۲-۷-۶	شاخص‌های هویت در تواریخ محلی.....
۴۸.....	۲-۷-۶-۱	وطن دوستی.....
۴۹.....	۲-۷-۶-۲	توجه به ریشه تاریخی شهرها.....
۵۰.....	۲-۷-۶-۳	تأثیر تواریخ محلی در احیای هویت ملی.....
۵۱-۵۴.....	۲-۷-۷	هویت اجتماعی.....
۵۵.....	۲-۷-۷-۱	منابع زبان‌شناسانه برای شناختن هویت اجتماعی.....
۵۶.....	۲-۷-۸	هویت مکانی.....
۵۶-۵۷.....	۲-۷-۹	هویت فرهنگی.....
۵۷.....	۲-۷-۱۰	مفهوم هویت در روانشناسی.....
۵۷.....	۲-۷-۱۱	مفهوم هویت در انسان‌شناسی اجتماعی.....
۵۸.....	۲-۷-۱۲	مفهوم هویت در فلسفه.....
۵۸.....	۲-۷-۱۳	تغییر هویت.....
۵۸-۵۹.....	۲-۷-۱۴	هویت سیاسی.....
۵۸-۵۹.....	۲-۸	فرهنگ.....
۵۹-۶۲.....	۲-۸-۱	فرهنگ رسمی و غیر رسمی.....
۶۳-۶۴.....	۲-۸-۲	رابطه زبان و فرهنگ.....
۶۴.....	۲-۸-۳	فرهنگ و نام‌گذاری.....

۲-۸-۴ مشاهیر و نام‌گذاری.....۶۵

فصل سوم: روش شناسی

۳-۱ مقدمه.....۶۸

۳-۲ روش انجام تحقیق.....۶۸

۳-۴ جامعه آماری تحقیق.....۶۹

۴-۴ حجم نمونه.....۶۹

۳-۵ ابزار تحقیق.....۶۹

۳-۶ روشهای تحلیل آماری.....۶۹

۲-۶-۱ آمار توصیفی.....۶۹

۲-۶-۲ آمار استنباطی.....۶۹

۳-۷ نوع تحقیق.....۷۰

۳-۸ قلمرو تحقیق.....۷۰-۷۱

فصل چهارم: یافته‌های تحقیق

۴-۱ مقدمه.....۷۳

۴-۲ بررسی سوالات و فرضیات تحقیق.....۷۴

۴-۲-۱ بررسی سوال و فرضیه اول تحقیق.....۷۴

۴-۲-۱-۱ وضعیت مقوله نام‌گذاری در حوزه معابر در شهر کرمان.....۷۴

- ۴-۲-۱-۲ وضعیت مقوله نام‌گذاری در حوزه مدارس شهر کرمان..... ۷۴
- ۴-۲-۱-۳ وضعیت نام‌گذاری در حوزه مشاغل شهر کرمان..... ۷۵
- ۴-۲-۱-۴ وضعیت نام‌گذاری در فرا حوزه رسمی..... ۷۵
- ۴-۲-۱-۵ وضعیت نام‌گذاری در فرا حوزه رسمی و غیر رسمی شهر کرمان..... ۷۶
- ۴-۲-۲ بررسی سوال و فرضیه دوم تحقیق..... ۷۶
- ۴-۲-۲-۱ وضعیت متغیر مشاهیر در حوزه معابر شهر کرمان..... ۷۶
- ۴-۲-۲-۲ وضعیت متغیر مشاهیر در حوزه مدارس شهر کرمان..... ۷۷
- ۴-۲-۲-۳ وضعیت متغیر مشاهیر در حوزه مشاغل شهر کرمان..... ۷۷
- ۴-۲-۲-۴ وضعیت متغیر مشاهیر در فرا حوزه رسمی شهر کرمان..... ۷۸
- ۴-۲-۲-۵ وضعیت متغیر مشاهیر در فرا حوزه رسمی و غیر رسمی شهر کرمان..... ۷۸
- ۴-۲-۳ بررسی سوال و فرضیه سوم تحقیق..... ۷۸
- ۴-۲-۳-۱ وضعیت متغیر جنسیت در حوزه معابر شهر کرمان..... ۷۸
- ۴-۲-۳-۲ وضعیت متغیر جنسیت در حوزه مدارس شهر کرمان..... ۷۹
- ۴-۲-۳-۳ وضعیت متغیر جنسیت در مشاغل شهر کرمان..... ۷۹
- ۴-۲-۳-۴ وضعیت متغیر جنسیت در فرا حوزه رسمی شهر کرمان..... ۸۰
- ۴-۲-۳-۵ وضعیت متغیر جنسیت در فرا حوزه رسمی و غیر رسمی شهر کرمان..... ۸۰
- ۴-۲-۴ بررسی سوال و فرضیه چهارم تحقیق..... ۸۰
- ۴-۲-۴-۱ وضعیت متغیر مشاهیر در حوزه معابر شهر کرمان..... ۸۰
- ۴-۲-۴-۲ وضعیت متغیر مشاهیر در حوزه مدارس شهر کرمان..... ۸۱

- ۴-۲-۴-۳: وضعیت متغیر مشاهیر در حوزه مشاغل شهر کرمان..... ۸۱
- ۴-۲-۴-۴: وضعیت متغیر مشاهیر در فرا حوزه رسمی شهر کرمان..... ۸۲
- ۴-۲-۴-۵: وضعیت متغیر مشاهیر در فرا حوزه رسمی و فرا حوزه غیر رسمی شهر کرمان..... ۸۲
- ۴-۲-۵-۴-۲: بررسی سوال و فرضیه پنجم تحقیق..... ۸۳
- ۴-۲-۵-۱: وضعیت مقوله طبیعت در حوزه معابر شهر کرمان..... ۸۳
- ۴-۲-۵-۲: وضعیت مقوله طبیعت در حوزه مدارس شهر کرمان..... ۸۳
- ۴-۲-۵-۳: وضعیت مقوله طبیعت در حوزه مشاغل شهر کرمان..... ۸۴
- ۴-۲-۵-۴: وضعیت مقوله طبیعت در فرا حوزه رسمی حوزه معابر و مدارس شهر کرمان..... ۸۵
- ۴-۲-۵-۵: وضعیت مقوله طبیعت در فرا حوزه رسمی و غیر رسمی شهر کرمان..... ۸۵
- ۴-۳ تجزیه و تحلیل..... ۸۶
- ۴-۳-۱ نام افراد ۸۷
- ۴-۳-۱-۲ چهره های اسلامی و صدر اسلام ۸۷
- ۴-۳-۱-۳ روحانیون نهضت کنونی ۸۷
- ۴-۳-۱-۴ چهره های سیاسی ۸۷
- ۴-۳-۱-۵ دانشمندان و نویسندگان..... ۸۷
- ۴-۳-۱-۶ ساکنان شهر و چهره های با نفوذ اجتماعی..... ۸۷
- ۴-۳-۱-۷ نام جای ها..... ۸۷
- ۴-۳-۱-۸ طبیعت..... ۸۷

۴-۴- نماد های حکومتی..... ۸۷

۴-۴-۱ دستاورد های فرهنگی..... ۸۷

۴-۴-۲ زمان بندی..... ۸۷

۴-۵ نام گذاری معابر..... ۸۸

۴-۶ نام گذاری مشاغل..... ۸۸

۴-۷ نام گذاری مدارس..... ۸۸

فصل پنجم: نتیجه گیری

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۵-۱- مقدمه ۹۱

۵-۲- پیشنهادات..... ۹۳

فهرست جداول

جدول شماره ۱-۱-۲-۴..... ۹۵

جدول شماره ۲-۱-۲-۴..... ۹۶

جدول شماره ۳-۱-۲-۴..... ۹۷

٩٧.....	جدول شماره ٤-٢-١-٤
٩٨.....	جدول شماره ٤-٢-١-٥
٩٨.....	جدول شماره ٤-٢-٢-١
٩٩.....	جدول شماره ٤-٢-٢-٢
٩٩.....	جدول شماره ٤-٢-٢-٣
١٠٠.....	جدول شماره ٤-٢-٢-٤
١٠٠.....	جدول شماره ٤-٢-٢-٥
١٠١.....	جدول شماره ٤-٢-٣-١
١٠١.....	جدول شماره ٤-٢-٣-٢
١٠١.....	جدول شماره ٤-٢-٣-٣
١٠٢.....	جدول شماره ٤-٢-٣-٤
١٠٢.....	جدول شماره ٤-٢-٣-٥
١٠٢.....	جدول شماره ٤-٢-٤-١
١٠٣.....	جدول شماره ٤-٢-٤-٢
١٠٤.....	جدول شماره ٤-٢-٤-٣
١٠٥.....	جدول شماره ٤-٢-٤-٤

۱۰۵.....	جدول شماره ۴-۲-۴-۵.....
۱۰۶.....	جدول شماره ۴-۲-۵-۱.....
۱۰۶.....	جدول شماره ۴-۲-۵-۲.....
۱۰۷.....	جدول شماره ۴-۲-۵-۳.....
۱۰۸.....	جدول شماره ۴-۲-۵-۴.....
۱۰۸.....	جدول شماره ۴-۲-۵-۵.....

فهرست نمودارها

۱۰۹.....	نمودار ستونی ۴-۲-۱-۱.....
۱۱۰.....	نمودار ستونی ۴-۲-۱-۲.....
۱۱۱.....	نمودار ستونی ۴-۲-۱-۳.....
۱۱۲.....	نمودار ستونی ۴-۲-۱-۴.....
۱۱۳.....	نمودار دایره ای ۴-۲-۱-۴.....
۱۱۴.....	نمودار ستونی ۴-۲-۲-۱.....

- ۱۱۵..... نمودار ستونی ۴-۲-۲-۲
- ۱۱۶..... نمودار ستونی ۴-۲-۲-۳
- ۱۱۷..... نمودار ستونی ۴-۲-۲-۴
- ۱۱۸..... نمودار دایره ای ۴-۲-۲-۴
- ۱۱۹..... نمودار ستونی ۴-۲-۲-۵
- ۱۲۰..... نمودار دایره ای ۴-۲-۲-۵
- ۱۲۱..... نمودار دایره ای ۴-۲-۳-۱
- ۱۲۲..... نمودار ستونی ۴-۲-۳-۱
- ۱۲۳..... نمودار ستونی ۴-۲-۳-۲
- ۱۲۳..... نمودار دایره ای ۴-۲-۳-۲
- ۱۲۴..... نمودار دایره ای ۴-۲-۳-۳
- ۱۲۵..... نمودار ستونی ۴-۲-۳-۳
- ۱۲۶..... نمودار دایره ای ۴-۲-۳-۴
- ۱۲۷..... نمودار ستونی ۴-۲-۳-۴
- ۱۲۹..... نمودار ستونی ۴-۲-۳-۵
- ۱۳۰..... نمودار ستونی ۴-۲-۴-۱

۱۳۱.....	نمودار ستونی ۴-۲-۴-۲
۱۳۲-	نمودار ستونی ۴-۲-۴-۳
۱۳۶.....	نمودار ستونی ۴-۲-۴-۴
۱۳۷.....	نمودار دایره‌ای ۴-۲-۴-۵
۱۳۸.....	نمودار ستونی ۴-۲-۴-۵
۱۳۹.....	نمودار ستونی ۴-۲-۵-۱
۱۴۰.....	نمودار ستونی ۴-۲-۵-۲
۱۴۱	نمودار ستونی ۴-۲-۵-۳
۱۴۴.....	نمودار ستونی ۴-۲-۵-۴
۱۴۵.....	نمودار ستونی ۴-۲-۵-۵

پیوست ها

نقشه ها:

نقشه معابر شهر کرمان.....۱۵۰-۱۴۶

چکیده انگلیسی.....۱۵۱

چکیده:

پژوهش حاضر با عنوان " بررسی نام‌گذاری در شهر کرمان از دیدگاه زبان‌شناسی اجتماعی " در ۵ فصل تدوین گردیده است. هدف از پژوهش حاضر دستیابی به ماهیت نام‌گذاری اسامی رسمی و غیر رسمی شهر کرمان است و تا چه اندازه این نام‌گذاری در سه حوزه معابر/مدارس و مشاغل متفاوت است. بدین منظور شهر کرمان به دلیل ویژگی‌های بوم شناختی انتخاب شد. برای انجام این تحقیق از روش توصیفی (تحلیل محتوا) بهره گرفته شده است. از آنجا که این پژوهش سه مقوله اجتماعی و فرهنگی (حوزه معابر و حوزه مدارس و حوزه مشاغل) شهر کرمان را در بر می‌گیرد از روش ترکیبی اسنادی و میدانی برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است. در روش اسنادی با تکیه بر اسناد و اطلاعات اسمی کتاب‌های متعدد و از تعدادی نقشه استفاده شده است. روش توصیفی که شامل فعالیت‌هایی است که برای مشاهده مستقیم نمودارها صورت می‌گیرد که در این تحقیق برای جمع‌آوری نام مدارس و مشاغل استفاده شده است و حجم نمونه آماری این تحقیق در هر سه حوزه بصورت تمام شماریست. بر اساس یافته‌های این تحقیق نام‌گذاری در شهر کرمان در سه حوزه معابر، مدارس و مشاغل به سوی مقوله انسان مدار گرایش دارد و در زیر مقوله مشاهیر گرایش نام‌گذاری در فرا حوزه رسمی (حوزه معابر و حوزه مدارس) به سوی مشاهیر معاصر گرا گرایش بیشتری وجود دارد و در فرا حوزه غیر رسمی (حوزه مشاغل) گرایش به سوی مشاهیر گذشته گرا است. جنسیت مرد در نام‌گذاری نام‌های معابر، مدارس و مشاغل دارای فراوانی بیشتری است. در مقوله طبیعت در نام‌گذاری‌های دو فراحوزه رسمی و فرا حوزه غیر رسمی به سوی مقوله زیستی گرایش بیشتری دارد.

کلید واژه: جامعه شناسی زبان، نام‌گذاری، نام‌شناسی، جنسیت، هویت ملی، فرهنگ رسمی و غیر رسمی

فصل اول

کلیات تحقیق